

Natural na Zemi Živitelce

Přímo u předváděcího jsme potkali ve výstavním stánku plemenářské společnosti NATURAL odborníky na šlechtění masných plemen skotu této firmy: ředitele společnosti Ing. Jana Štráfelda a šlechtitele Zbyňka Hašpla. Požádali jsme je o představení aktivit NATURALu a názor na speciální výstavu anguského skotu a kvalitu vystavovaných jedinců.

NATURAL se zabývá šlechtěním skotu již více než dvacet let, přičemž těžiště činnosti je ve výběru nejkvalitnějších býků a jejich využívání v inseminaci na inseminační stanici býků v Hradištku pod Medníkem. Inseminační dávky býků využívají chovatelé v celé ČR a dále jsou exportovány pravidelně do 18 zemí, převážně EU. Mezi významné odběratele patří Holandsko, Polsko, Švýcarsko, Slovensko ale i další odběratelé v Itálii, Německu, Francii nebo Španělsku nakupují v deseti tisících inseminačních dávek. Ze zemí bývalého Sovětského svazu je největším partnerem Litva, slibně se rozvíjí trh v Rusku a Kazachstánu. Enormní objem nakupovaných dávek vykazuje Turecko, ne vždy se daří objednávky uspokojit co do požadovaného sortimentu.

NATURAL šlechtí v rámci českých národních programů plemeno holštýn, strakatá i masná plemena. V současnosti nejlepší holštýnský býk v nabídce je IMALOT a red holštýnský JOYALIST, oba původem z Ostřetína a nově pak dobronínský LOBBY. Mezi genomickými holštýny dominuje geneticky bezrohý homozygot Ostřetin MAGUA PP, exportovaný do USA. V nabídce jsou v NATURALu vyrobené dávky plemen Brown-Swiss, Ayrshire a Jersey. Světově s odstupem nejlepší geneticky bezrohý fleckvieh býk RALMESBACH P produkuje ve svých 11 letech na ISB v Hradištku inseminační dávky velmi dobře. Ale z hlediska exportu jsou beznadějně předem zadané – vše se prodává do Německa.

Genetická bezrohost je dnes aktuální i u tradičně rohatých masných plemen. Obecně se mělo za to, že s genetickou bezrohostí se váže i nízké osvalení. Tato domněnka vycházela z praktických exteriérových posuzování angusů a charolais původem z Kanady či USA. Trpělivá práce zkušených šlechtitelů a chovatelů však dokázala opak. NATURAL dnes nabízí geneticky bezrohé býky charolais, navíc se snadnými porody a dvojitým osvalením. Je to výsledek spolupráce s rozsáhlým francouzským šlechtitelským programem Charolais Optimal, který v ČR přes 20 let NATURAL zastupuje. Ve šlechtění geneticky bezrohých limousine je NATURAL skutečně vůdčí plemenářskou firmou, o čemž svědčí nejen import dávek vysoce kvalitních býků z Dánska, Německa i Francie. NATURAL nabízí dávky geneticky bezrohých býků limousine z vlastní produkce, kterým vévodí homozygot HINZ. První geneticky bezrohý býk blond d'Aquitaine Polled Rex s vysokým osvalením působí na stanici NATURALU a pochází z farmy Dochov Antonína Šťastného.

Vraťme se však k plemeni Aberdeen Angus. Kromě dávek anguských býků z českých chovů, ať už černé nebo červené barvy s vysokým hodnocením z odchoven jak podle vlastní užitkovosti, tak i podle exteriéru a plemenných hodnot, dováží NATURAL inseminační dávky elitních anguských býků ze Skotska – země původu tohoto plemene. Ing. Štráfelda hodnotí: Dosavadní šlechtění anguse v ČR se zaměřilo na získání dobrých matek, vhodných do podhorkých podmínek, odolných a snadno chovatelných plemenic. V tomto trendu se nesl import inseminačních dávek a embryí zejména z Kanady. Zapomínali jsme však na finalizaci na jatkách, kde se žádá větší, dobře zmasilý trup s vysokým podílem těch nejcennějších partií – roštěnec a kýta. Proto se chovatelé jako Václav Silovský (Šumavský angus), Josef Dvořák (farma Telecí) nebo Vladimír Lepša (Pěčín) zaměřili na inseminaci dávkami ostrovní provenience a takovým to chovatelům jdeme s naší nabídkou býků vstříc.

Že se daří poměrně rychle zvyšovat rámeček a osvalení anguského skotu dokazuje právě jihočeská výstava, neboť úroveň vystavovaných kusů byla vynikající. Dosažený progres mezi 2005 a 2012 ocenil irský posuzovatel Leo McEnroe, který akcentoval při hodnocení právě rámeček a délku těla, při co největším osvalení hřbetu a kýty.

Po skončení prvního výstavního dne se přední chovatelé anguse Josef Dvořák a Václav Silovský se svými spolupracovníky sešli na stánku NATURALU. Nejen proto, aby se občerstvili a nabrali nových sil po náročném předvádění skotu. S využitím vlastních jazykových schopností a překladu Jana Štráfeldy

diskutovali s posuzovatelem Leo McEnroem. Probírali se jednotliví plemenní býci jak na výstavě, tak i z hlediska nabídky inseminačních dávek ve Velké Británii a Irsku. Leo není jen aktivním posuzovatelem. Má vlastní farmu a chová 80 anguských krav. K tomu ještě po desítce plemenic limousine a charolais. Leo McEnroe znovu podtrhl svůj důraz na rámec, který je při ranosti anguse předpokladem vysoké růstové schopnosti. Na své farmě vykrmuje býčky jen do 13 měsíců věku, a na jatka jdou v živé hmotnosti 550 kg. To představuje celoživotně denní přírůstek 1,3 kg. V tomto poměru věku a váhy dosahuje vysoké jateční kvality a nejvyššího zpeněžení. Maso si bere zpět do své zpracovny a nabourané a zavakuované jej prodává.

Václav Silovský postupuje obdobně. Ale býci jsou poráženi v 16 až 20 měsících, ve váze 600 – 650 kg. Výkrm probíhá na pastvinách, s extenzivní krmnou dávkou. Cílem je zajistit anguské maso celoročně jak pro vlastní restauraci a penzion v Soběsukách, tak pro externí odběratele a nově budovanou vlastní značku Angus Burger. Leo a Václav porovnávali cenu za službu porážky, bourání a vakuové balení hovězího masa u nás a v Irsku. Srovnání vychází mírně v neprospěch českých jatek. Všichni se shodli, že nejlepší maso je z jalovic.

Irsko je velmocí v produkci vysoce kvalitního hovězího masa a významný exportér do dalších zemí EU. Proto je třeba brát názory Leo McEnroa vážně. Kromě rámce Leo znovu zdůrazňoval v diskusi požadavek na vysoké osvalení, zejména nejcennějších partií – hřbet a kýta. Významná je i délka těla, která je v korelaci s délkou nejdelšího zádového svalu (MLD). Zde se získává vůbec nejdražší hovězí maso – roštěnec (entercote). A delší trup umožní nařezat o dva nebo čtyři entercotové steaky více. Tak umí počítat každý Skot či Ir.